

EU behöver ta tag i digitaliseringen

Policyrekommendationer ges i ny tvärvetenskaplig bok om EU och teknologiskiftet.

Foto: Pixabay

Den 5 februari lanseras årets upplaga av bokserien *Europaperspektiv*. Digitaliseringen och teknologiskiftet är årets ämne. Lars Oxelheim är professor i internationellt företagande och affilierad forskare vid IFN. Han är redaktör för bokseriens ekonominätverk sedan 23 år tillbaka.

– Demokratierna i Europa är hotade om man inte tar tag i den makt som ligger i digitaliseringen, säger Lars Oxelheim och berättar om bakgrunden till valet av årets tema EU och teknologiskiftet:

– Det kändes angeläget att ta upp detta ämne eftersom anledningen till att vi har en kris i ekonomin är att vi står i ett teknologiskifte och det håller tillbaka investeringarna. Det kräver en enorm omställningsförmåga på ett eller annat sätt i Europa. Det hotar demokratin om man inte handskas med det på rätt sätt och det hotar även produktiviteten, säger Lars Oxelheim och tillägger

– Man kan ju diskutera om det är ett skifte. Den fjärde industriella revolutionen, som den ibland kallas, har kommit gradvis. Men vi har kommit till en kritisk tidpunkt och måste adressera detta nu.

Vad behöver göras?

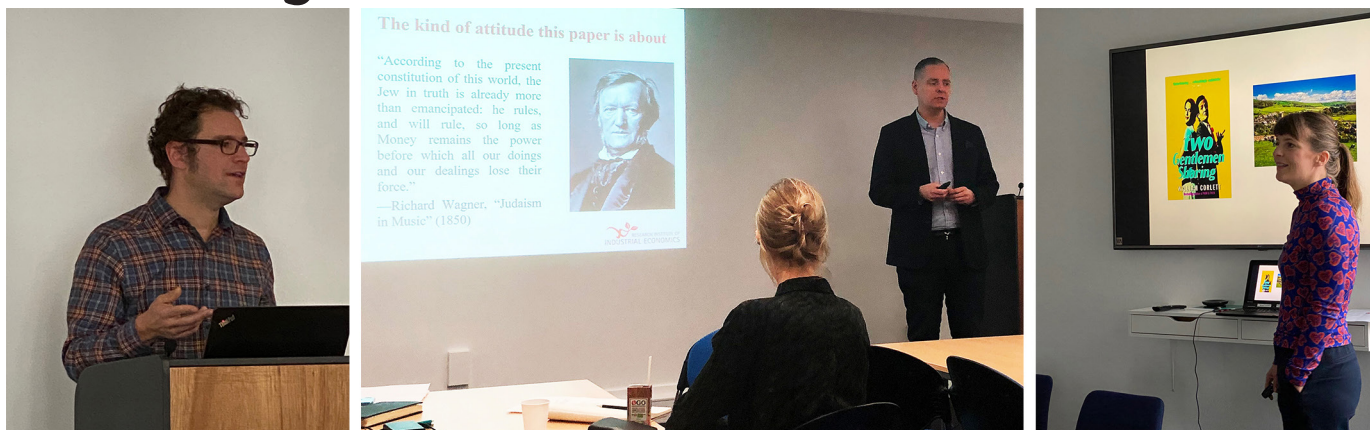
– Det handlar om strukturförändringar, långsiktiga förändringar och utbildning, säger Lars Oxelheim, som dock inte vill föregripa bokens publicering. Bokens nio kapitel landar samtliga i en policyrekommendation för hur EU bäst ska tillvarata de möjligheter teknologiskiftet erbjuder och minska de risker det kan ge upphov till.

Två kapitel i årets upplaga skrivs av IFN-forskare: Mårten Blix skriver om digitaliseringens påverkan på skattebaser. Fredrik Heyman, Pehr-Johan Norbäck och Lars Persson skriver om digitaliseringen, produktiviteten och jobben.

Europaperspektiv är en tvärvetenskaplig publikation som årligen samlar svensk aktuell EU-forskning inom ekonomi, juridik och statsvetenskap. Vid lanseringen den 5 februari på Norra Latin i Stockholm medverkar några av författarna och digitaliseringsminister Anders Ygeman (S). Därefter följer konferenser om boken i Göteborg, Malmö, Helsingfors och Bryssel.

Serien *Europaperspektiv* kom till efter att Sverige blev medlem i EU 1995. Då tillsattes en utredning där Bengt Göransson skulle undersöka på vilket sätt kunskap om EU skulle spridas till svenska folket. Tre nätverk startades, ett inom statsvetenskap, ett inom juridik och ett inom ekonomi. Boken kom till som ett resultat av att nätverken skulle sprida svenska forskningsresultat till en bredare allmänhet. Presentationerna är öppna för alla som är intresserade.

Värderingar i fokus

Niclas Berggren, Andreas Bergh och Therese Nilsson presenterar sin forskning i Köpenhamn.

Kan graden av marknadsekonomi relateras till hur utbredd antisemitism är i ett land? Det är ämnet för en studie av Niclas Berggren och medförfattaren Therese Nilsson som presenterades på årets Danish Public Choice Workshop hos Center for Politiske Studier, CEPOS, i Köpenhamn den 24 januari. Public choice är en gren inom nationalekonomi som använder sig av ekonomiska modeller för att analysera politiskt agerande. Preliminära resultat tyder på att mer öppna finansiella marknader kan leda till mer antisemitism, medan en starkare rättsstat står i en negativ relation till anti-judiska attityder.

Bland de medverkande forskarna från universitetet i Danmark, Storbritannien, Nederländerna, Tyskland, Sverige

och Ungern fanns IFN-forskarna Niclas Berggren, Andreas Bergh och Therese Nilsson.

Therese Nilsson visar i den studie hon presenterade att manliga homosexuella par diskrimineras på den portugisiska hyresmarknaden. Hon visar med hjälp av fältexperiment i Lissabon och Porto att sannolikheten för att paren får ett positivt svar av hyresvärdarna är över 20 % lägre än för heterosexuella par.

Andreas Bergh presenterade sin forskning om hur globalisering påverkar populism i Europa, med tecken på att effekten inte är negativ, vilket tidigare har hävdats i debatten.

Forskning om kontroversiella avtal

Thomas Tangerås presenterade sin och Henrik Horns gemensamma studie "Economics of International Investment Agreements" i San Diego på American Economic Association-mötet den 3 januari.

Tillsammans har de utvecklat en teori för hur man ska förstå mellanstatliga investeringsskyddsavtal. Det finns internationellt ca 2 300 sådana avtal som skyddar utländska investeringar mot offentliga ingrepp av värdländerna. Även Sverige har ett stort antal sådana avtal.

Avtalen har på senare tid blivit mycket kontroversiella. Exempelvis handlade kritiken både av TTIP-avtalet mellan EU och USA och av CETA-avtalet mellan EU och Kanada i hög grad om investeringsskyddet. Framför allt kritiserades att den här typen av avtal ger privata investerare möjlighet att driva rättsliga processer mot enskilda länder

utanför de inhemska rättssystemen.

Henrik Horn och Thomas Tangerås visar i sin studie att de enkla konfliktlösningmekanismerna som finns i de flesta avtal kan utformas så att de ger tillräckligt investeringsskydd utan att snedvrیدا värdländernas incitament att genomföra önskvärda miljöåtgärder och åtgärder inom andra områden. Men författarna visar också att avtal mellan utvecklade länder ger mer investeringsskydd än vad som är önskvärt sett till effekterna på ingående investeringar.

Länderna har incitament att utforma avtalen så för att er-hålla ökat skydd för sina respektive utgående investeringar. Detta innebär att avtalen gynnar respektive lands utlands-investerare, på bekostnad av resten av samhället.

IFN arrangerar internationell konferens

IFN arrangerar Labor and Finance Groups första europeiska konferens. Temat är Företagen och arbetsmarknaden. Den akademiska konferensen hålls i Stockholm den 17 augusti 2020. Syftet är att sammanföra forskare inom fälten finansiell ekonomi och arbetsmarknadsekonomi. Booth School of Business vid University of Chicago stod värd för förra årets konferens

IFN:s forskning presenteras först i ett working paper. Nästa steg är publicering i vetenskapliga tidskrifter som är peer reviewed. Här är några av de artiklar som nyligen accepterats för publicering.

Lars Persson, Pehr-Johan Norbäck och Charlotta Olofsson, "Acquisition for Sleep". *B.E Journal of Economic Analysis and Policy*.

Vi visar att uppköp av uppfinningar som endast syftar till att hindra att dessa kommer konkurrenter till del, bara kommer att ske om uppfinningarna är av begränsad kvalitet. Köpare kommer alltid att kommersialisera betydelsefulla uppfinningar. Att förbjuda uppköp kan minska entreprenörers incitament att ta fram uppfinningar av hög kvalitet.

Magnus Henrekson, Dan Johansson och Mikael Stenkula, "The Rise and Decline of Industrial Foundations as Controlling Owners of Swedish Listed Firms: The Role of Tax Incentives". *Scandinavian Economic History Review*.

Efter andra världskriget kom stiftelser att spela en allt viktigare roll för att utöva ägarkontroll i svenska börsnoterade bolag. Sedan 1990-talet har dock deras betydelse minskat kraftigt. I stället har privat direktägande kommit att fylla denna roll. Denna utveckling kan förklaras av förändrade skatteregler för företagsägande.

Niklas Elert och Magnus Henrekson, "Entrepreneurship Prompts Institutional Change in Developing Economies". *Review of Austrian Economics*.

Produktivt entreprenörskap är avgörande för ett lands välståndsutveckling. Samtidigt påverkar lagar, regler och normer i vilken utsträckning entreprenörskapet kanaliseras på ett sätt som är produktivt för samhället. Vi finner att entreprenörskap har stor betydelse för att välfärdshöjande institutionella förändringar ska komma till stånd i u-länder.

Pehr-Johan Norbäck, Martin Olsson och Lars Persson, "Talent Development and Labour Market Integration in European Football". *World Economy*.

Vi visar hur ökad rörlighet för fotbollsspelare efter Bosmandomen leder till en ökad budkonkurrens om toppspelare bland europeiska storklubbar. Detta minskar konkurrensbalansen i Champions League samtidigt som det ger starkare incitament för talangutveckling bland mindre europeiska klubbar, vilket ökar konkurrensbalansen på landslagsnivå.

Lina Aldén, Mats Hammarstedt och Hanna Swahnberg, "Sexual Orientation and Job Satisfaction: Survey-Based Evidence". *Journal of Labor Research*.

Vår undersökning visar på skillnader i tillfredsställelse med jobbet mellan personer med olika sexuell läggning. Icke-heterosexuella män är mer tillfredsställda med sina jobb än heterosexuella män medan det omvända gäller för icke-heterosexuella kvinnor jämfört med heterosexuella kvinnor.

Coren Apicella, Elif Demiral och Johanna Möllerström, "Compete with Others? No, Thanks. With Myself? Yes, Please!". *Economics Letters*.

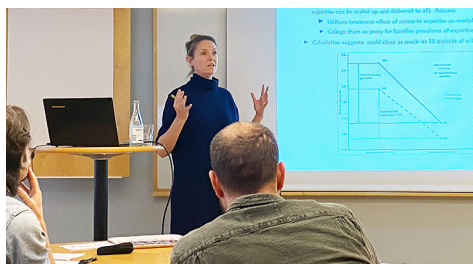
Vi studerar människors vilja att tävla mot sig själva och mot andra i ett experiment med 650 deltagare. Vi använder en modifierad design från Niederle och Vesterlund (2007). Vi visar att om det förutom att tävla mot andra också går att välja att tävla mot sig själv, så ökar andelen deltagare som vill tävla med över 60 procent.

Niclas Berggren och Christian Bjørnskov, "Corruption, Judicial Accountability and Inequality: Unfair Procedures May Benefit the Worst-Off". *Journal of Economic Behavior & Organization*.

Vi studerar sambandet mellan två mått på institutionell kvalitet – korruption och juridiskt ansvarsutkrävande – och ekonomisk ojämlikhet. Vi finner ett negativt samband mellan korruption och ojämlikhet, medan sambandet mellan juridiskt ansvarsutkrävande och ojämlikhet är positivt. Korruption tycks kunna gynna relativt mindre bemedlade.

Forskarseminarier

Petra Persson på 2020 års första onsdagsseminarium.

På onsdagar håller IFN öppna akademiska seminarier. Inbjudna forskare från Sverige och utlandet presenterar sin forskning. Seminarierna är ett tillfälle för de presenterande forskarna att få feedback från forskarkollegor, återkoppling som kan föra dem framåt i det pågående arbetet. Under våren kommer bland andra Alex Xi He från MIT och Kyle Bagwell från Stanford University till IFN för att ge seminarier.

Petra Persson arbetar till vardags på Stanford University i USA och är affilierad till IFN. Hon inledde årets seminarier med att presentera studien "The Roots of Health Inequality and the Value of Intra-Family Expertise".

Joacim Tåg, chef för forskningsprogrammet Globaliseringen och företagen på IFN, har utnämnts till docent i nationalekonomi vid Lunds universitet.

Hans forskning fokuserar på att använda svenska registerdata för att analysera policyrelevanta frågor kring entreprenörskap, företagsfinansiering och arbetsmarknadsekonomi. Joacim Tåg har publicerat över 30 vetenskapliga alster som uppmärksammas av både nationella och internationella medier. Hans forskning har över 1 000 citeringar i Google Scholar och tillhör den översta decilen globalt över nedladdade arbeten i Social Science Research Network.

Foto: Karl Gabor

Malin Gardberg har tilldelats Jan Wallanders och Tom Hedelius stipendium för sin framstående doktorsavhandling Financial Integration and Global Imbalances.

Stipendiet finansierar fortsatt forskning på heltid under tre år. Malin Gardberg disputerade vid Tinbergen Institute och Erasmus University Rotterdam under hösten 2018. Hennes forskningsinriktning är empirisk makroekonomi. Hon är särskilt intresserad av automatisering och arbetsmarknaden, konsumtion, finansiella marknader och internationell makrofinans.

Debatt & politik i urval

Annika Wallenskog, SKR, Eva Erlandsson, Svensk Försäkring, Märten Blix, IFN och Magnus Vesterlund, moderator.

16 december | Märten Blix medverkade i en paneldiskussion när Svensk Försäkring presenterade sin omvärldsrapport i Stockholm.

Märten Blix, IFN, medverkade i en paneldiskussion om välfärdens framtida utmaningar när Svensk Försäkring presenterade sin årliga omvärldsrapport vid ett seminarium den 16 december. Rapporten handlar om Sveriges ekonomiska och politiska utveckling och ett av områdena som analyseras är välfärden.

– Min bild är att man inom kommunsektorn i för liten grad utnyttjar den teknik som finns, sa Märten Blix. Det kan till exempel handla om elektroniska lås eller nattkameror som skulle kunna underlätta hemtjänstens arbeten.

Foto: Karl Gabor

6 januari | Förslaget om minimilön i EU ogenomtänkt, skrev IFN:s Per Skedinger i en debattartikel i Svenska Dagbladet.

Per Skedinger har utrett frågan om kollektivavtalsbaserade minimilöner i de nordiska länderna på uppdrag av EU-kommissionen och dess organ för sysselsättning och innovation, EaSI. ”En klåfingrig reglering av löner inom EU riskerar att leda till politisk splittring. Det är antagligen det sista som EU-projektet behöver för närvarande”, skriver han bland annat. Under vintern har intresset för Per Skedingers utredning varit stort bland arbetsmarknadens parter i Sverige. Han har också blivit intervjuad av fransk och tysk media och där förklarat hur den svenska modellen fungerar.

20 januari | Therese Nilsson, IFN och Lunds universitet, medverkade när ESO-rapporten Med framtiden för sig presenterades i Malmö.

Rapportförfattarna Anna Balkfors, Tomas Bokström och Tapio Salonen har gjort enkäter, intervjuer och fallstudier om kommuners och regioners arbete med sociala investeringar.

– Effektvärderingar är A och O om sociala investeringsfonder ska generera ett bestående resultat i offentlig sektor. Utvärdering ger oss insikter om vilken typ av projekt som man bör satsa på, men leder även genom sin planering till ett systematiskt kvalitetsarbete i våra kommuner. Det är dock orimligt att de svenska kommunerna helt själva ska klara av detta arbete, sa Therese Nilsson.

ESO, Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi, är en kommitté under Finansdepartementet.

”Forskningen syftar till något, den syftar till att göra avtryck i samtiden och att förse policymakare med bättre underlag som i slutändan leder till bättre reformer”.

Så beskriver IFN:s ordförande Staffan Bohman IFN:s roll i samhällsbygget i en intervju i IFN:s årsbok som publiceras i början av mars. I boken kan du också läsa om våra forskningsprogram och verksamheten under 2019, möta några av våra gästforskare och läsa mer om IFN:s 80-årsfirande som ägde rum under 2019.

Nyhetsbrev:

Nyheter från IFN utkommer sju gånger per år. Dessutom publiceras *News from IFN* två gånger årligen.

Nyhetsbrev